

Czwartek, 30 marca 2023 r.

I

(Rezolucje, zalecenia i opinie)

REZOLUCJE

PARLAMENT EUROPEJSKI

P9_TA(2023)0094

Sprawozdanie na temat praworządności z 2022 r. Sytuacja w zakresie praworządności w Unii Europejskiej

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 30 marca 2023 r. w sprawie sprawozdania na temat praworządności z 2022 r. – Sytuacja w zakresie praworządności w Unii Europejskiej (2022/2898(RSP))

(2023/C 341/01)

Parlament Europejski,

- uwzględniając Traktat o Unii Europejskiej (TUE), w szczególności jego art. 2, art. 3 ust. 1, art. 3 ust. 3 akapit drugi, art. 4 ust. 3 oraz art. 5, 6, 7, 11, 19 i 49,
- uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE), w szczególności artykuły dotyczące poszanowania, ochrony i wspierania demokracji, praworządności i praw podstawowych w Unii, w tym art. 70, 258, 259, 260, 263, 265 i 267,
- uwzględniając Kartę praw podstawowych Unii Europejskiej,
- uwzględniając orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej,
- uwzględniając komunikat Komisji z 13 lipca 2022 r. pt. „Sprawozdanie na temat praworządności z 2022 r. – Sytuacja w zakresie praworządności w Unii Europejskiej” (COM(2022)0500),
- uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2020/2092 z dnia 16 grudnia 2020 r. w sprawie ogólnego systemu warunkowości służącego ochronie budżetu Unii⁽¹⁾ (rozporządzenie dotyczące warunkowości w zakresie praworządności),
- uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/692 z dnia 28 kwietnia 2021 r. ustanawiające program „Obywatele, równość, prawa i wartości” oraz uchylające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1381/2013 i rozporządzenie Rady (UE) nr 390/2014⁽²⁾,
- uwzględniając Powszechną deklarację praw człowieka,
- uwzględniając instrumenty ONZ dotyczące ochrony praw człowieka i podstawowych wolności oraz zalecenia i sprawozdania z powszechnego okresowego przeglądu praw człowieka ONZ, a także orzecznictwo organów traktatowych ONZ i specjalne procedury Rady Praw Człowieka,

⁽¹⁾ Dz.U. L 433 I z 22.12.2020, s. 1.

⁽²⁾ Dz.U. L 156 z 5.5.2021, s. 1.

Czwartek, 30 marca 2023 r.

- uwzględniając zalecenia i sprawozdania Biura Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka, Wysokiego Komisarza ds. Mniejszości Narodowych, Przedstawicielki OBWE ds. Wolności Mediów oraz innych organów Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE),
- uwzględniając Konwencję o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności oraz Europejską kartę społeczną, orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka oraz Europejskiego Komitetu Praw Społecznych, konwencje, zalecenia, rezolucje, opinie i sprawozdania Zgromadzenia Parlamentarnego, Komitetu Ministrów, Komisarza Praw Człowieka, Europejskiej Komisji przeciwko Rasizmowi i Nietolerancji, Komitetu Sterującego ds. Przeciwdziałania Dyskryminacji, Różnorodności i Włączenia Społecznego, Komisji Weneckiej oraz innych organów Rady Europy,
- uwzględniając Protokół ustaleń między Radą Europy a Unią Europejską z 23 maja 2007 r. oraz konkluzje Rady z 8 lipca 2020 r. w sprawie priorytetów UE w dziedzinie współpracy z Radą Europy w latach 2020–2022,
- uwzględniając uzasadniony wniosek Komisji dotyczący decyzji Rady z 20 grudnia 2017 r. w sprawie stwierdzenia wyraźnego ryzyka poważnego naruszenia przez Rzeczpospolitą Polską zasady praworządności, wydany zgodnie z art. 7 ust. 1 TUE (COM(2017)0835),
- uwzględniając sprawozdania: Agencji Praw Podstawowych Unii Europejskiej (FRA) z 19 lipca 2022 r. pt. „Europe’s civil society: still under pressure” [„Europejskie społeczeństwo obywatelskie – nadal pod presją”], z 8 czerwca 2022 r. pt. „Fundamental Rights Report 2022” [„Sprawozdanie na temat praw podstawowych z 2022 r.”], z 19 sierpnia 2022 r. pt. „Protecting civic space in the EU” [„Ochrona przestrzeni obywatelskiej w UE”] oraz z 3 listopada 2022 r. pt. „Antisemitism – Overview of antisemitic incidents recorded in the European Union 2011-2021” [„Antysemityzm – Ogólne informacje na temat incydentów antysemickich odnotowanych w Unii Europejskiej w latach 2011-2021”] i jej inne sprawozdania, dane i narzędzia, w szczególności system informacji Unii Europejskiej o prawach podstawowych (EFRIS),
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 25 października 2016 r. zawierającą zalecenia dla Komisji w kwestii utworzenia unijnego mechanizmu na rzecz demokracji, praworządności i praw podstawowych ⁽³⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z 1 marca 2018 r. w sprawie decyzji Komisji o zastosowaniu art. 7 ust. 1 TUE w związku z sytuacją w Polsce ⁽⁴⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z 19 kwietnia 2018 r. w sprawie konieczności ustanowienia instrumentu na rzecz wartości europejskich wspierającego organizacje społeczeństwa obywatelskiego, które propagują wartości podstawowe w Unii Europejskiej na poziomie lokalnym i krajowym ⁽⁵⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z 12 września 2018 r. w sprawie wniosku wzywającego Radę do stwierdzenia, zgodnie z art. 7 ust. 1 Traktatu o Unii Europejskiej, istnienia wyraźnego ryzyka poważnego naruszenia przez Węgry wartości, na których opiera się Unia ⁽⁶⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z 14 listopada 2018 r. w sprawie potrzeby utworzenia kompleksowego mechanizmu UE na rzecz ochrony demokracji, praworządności i praw podstawowych ⁽⁷⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z 7 października 2020 r. w sprawie ustanowienia unijnego mechanizmu na rzecz demokracji, praworządności i praw podstawowych ⁽⁸⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z 13 listopada 2020 r. w sprawie wpływu środków stosowanych w odpowiedzi na pandemię COVID-19 na demokrację, praworządność i prawa podstawowe ⁽⁹⁾,

⁽³⁾ Dz.U. C 215 z 19.6.2018, s. 162.

⁽⁴⁾ Dz.U. C 129 z 5.4.2019, s. 13.

⁽⁵⁾ Dz.U. C 390 z 18.11.2019, s. 117.

⁽⁶⁾ Dz.U. C 433 z 23.12.2019, s. 66.

⁽⁷⁾ Dz.U. C 363 z 28.10.2020, s. 45.

⁽⁸⁾ Dz.U. C 395 z 29.9.2021, s. 2.

⁽⁹⁾ Dz.U. C 415 z 13.10.2021, s. 36.

Czwartek, 30 marca 2023 r.

- uwzględniając swoją rezolucję z 10 czerwca 2021 r. w sprawie sytuacji w zakresie praworządności w Unii Europejskiej i stosowania rozporządzenia (UE, Euratom) 2020/2092 w sprawie warunkowości ⁽¹⁰⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z 24 czerwca 2021 r. w sprawie sprawozdania Komisji na temat praworządności z 2020 r. ⁽¹¹⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z 8 lipca 2021 r. w sprawie opracowania wytycznych dotyczących stosowania ogólnego systemu warunkowości służącego ochronie budżetu Unii ⁽¹²⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z 11 listopada 2021 r. w sprawie wzmocnienia demokracji oraz wolności i pluralizmu mediów w UE – niewłaściwe wykorzystywanie postępowań cywilnych i karnych do uciszania dziennikarzy, organizacji pozarządowych i społeczeństwa obywatelskiego ⁽¹³⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z 15 grudnia 2021 r. w sprawie oceny środków mających na celu zapobieganie korupcji, nieprawidłowym wydatkom i niewłaściwemu wykorzystywaniu funduszy unijnych i krajowych w przypadku funduszy pomocy w sytuacjach nadzwyczajnych i obszarów wydatków kryzysowych ⁽¹⁴⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z 8 marca 2022 r. w sprawie kurczącej się przestrzeni działania społeczeństwa obywatelskiego w Europie ⁽¹⁵⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z 10 marca 2022 r. w sprawie praworządności i konsekwencji wyroku TSUE ⁽¹⁶⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z 19 maja 2022 r. w sprawie sprawozdania Komisji na temat praworządności z 2021 r. ⁽¹⁷⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z 9 czerwca 2022 r. w sprawie praworządności i ewentualnego zatwierdzenia polskiego krajowego planu odbudowy (RRF) ⁽¹⁸⁾,
- uwzględniając rezolucję z 15 września 2022 r. w sprawie wniosku dotyczącego decyzji Rady w sprawie stwierdzenia, zgodnie z art. 7 ust. 1 Traktatu o Unii Europejskiej, istnienia wyraźnego ryzyka poważnego naruszenia przez Węgry wartości, na których opiera się Unia ⁽¹⁹⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z 15 września 2022 r. w sprawie sytuacji w zakresie praw podstawowych w Unii Europejskiej w latach 2020–2021 ⁽²⁰⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z 20 października 2022 r. w sprawie praworządności na Malcie pięć lat po zabójstwie Daphne Caruany Galizii ⁽²¹⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z 20 października 2022 r. w sprawie wzrostu liczby zbrodni popełnianych z nienawiści do osób LGBTIQ+ w całej Europie, w świetle niedawnego morderstwa homofobicznego na Słowacji ⁽²²⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z 10 listopada 2022 r. w sprawie sprawiedliwości rasowej, niedyskryminacji i przeciwdziałania rasizmowi w UE ⁽²³⁾,

⁽¹⁰⁾ Dz.U. C 67 z 8.2.2022, s. 86.

⁽¹¹⁾ Dz.U. C 81 z 18.2.2022, s. 27.

⁽¹²⁾ Dz.U. C 99 z 1.3.2022, s. 146.

⁽¹³⁾ Dz.U. C 205 z 20.5.2022, s. 2.

⁽¹⁴⁾ Dz.U. C 251 z 30.6.2022, s. 48.

⁽¹⁵⁾ Dz.U. C 347 z 9.9.2022, s. 2.

⁽¹⁶⁾ Dz.U. C 347 z 9.9.2022, s. 168.

⁽¹⁷⁾ Dz.U. C 479 z 16.12.2022, s. 18.

⁽¹⁸⁾ Dz.U. C 493 z 27.12.2022, s. 108.

⁽¹⁹⁾ Teksty przyjęte, P9_TA(2022)0324.

⁽²⁰⁾ Teksty przyjęte, P9_TA(2022)0325.

⁽²¹⁾ Teksty przyjęte, P9_TA(2022)0371.

⁽²²⁾ Teksty przyjęte, P9_TA(2022)0372.

⁽²³⁾ Teksty przyjęte, P9_TA(2022)0389.

Czwartek, 30 marca 2023 r.

- uwzględniając rezolucję Parlamentu Europejskiego z 24 listopada 2022 r. w sprawie oceny przestrzegania przez Węgry warunków dotyczących praworządności na mocy rozporządzenia w sprawie warunkowości oraz stanu prac nad węgierskim planem odbudowy i zwiększania odporności ⁽²⁴⁾,
  - uwzględniając sprawozdanie z wyników Konferencji w sprawie przyszłości Europy,
  - uwzględniając art. 132 ust. 2 Regulaminu,
  - uwzględniając projekt rezolucji Komisji Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych,
- A. mając na uwadze, że Unia opiera się na wspólnych wartościach zapisanych w art. 2 TUE, którymi są poszanowanie godności osoby ludzkiej, wolność, demokracja, równość, praworządność oraz poszanowanie praw człowieka, w tym praw osób należących do mniejszości; wartości te są wspólne dla państw członkowskich UE, a kraje kandydujące muszą ich przestrzegać, aby przystąpić do UE, ponieważ są one częścią kryteriów kopenhaskich, których nie można pomijać ani zmieniać ich interpretacji po przystąpieniu; mając na uwadze, że demokracja, praworządność i prawa podstawowe to wartości, które się wzajemnie umacniają, a ich podważanie może stanowić systemowe zagrożenie dla Unii oraz dla praw i wolności jej obywateli; mając na uwadze, że poszanowanie praworządności jest wiążące dla całej Unii i jej państw członkowskich na wszystkich szczeblach władzy, w tym dla władz lokalnych;
- B. mając na uwadze, że podczas Konferencji w sprawie przyszłości Europy wyraźnie wyrażono pragnienie, aby UE w sposób systemowy stała na straży praworządności we wszystkich państwach członkowskich, aby chroniła podstawowe prawa obywateli i aby zachowała wiarygodność przy promowaniu własnych wartości w UE i za granicą;
- C. mając na uwadze, że zasada lojalnej współpracy, o której mowa w art. 4 ust. 3 TUE, nakłada na Unię i państwa członkowskie obowiązek wzajemnego wspierania się w wykonywaniu zobowiązań wynikających z Traktatów, a same państwa członkowskie zobowiązuje do przyjmowania wszelkich właściwych środków ogólnych lub szczególnych w celu zapewnienia wykonania zobowiązań wynikających z Traktatów lub aktów instytucji Unii;
- D. mając na uwadze, że przyjęcie dodatkowych szczegółowych i prawnie wiążących zaleceń dla poszczególnych krajów pomogłoby państwom członkowskim w wykrywaniu i rozwiązywaniu problemów, w tym związanych z regresem praworządności, a także w zapobieganiu tym problemom i regresowi;
- E. mając na uwadze, że państwa członkowskie wprowadziły środki nadzwyczajne w odpowiedzi na pandemię COVID-19; mając na uwadze, że aby środki te były zgodne z prawem, muszą być zgodne z zasadami konieczności i proporcjonalności przy ograniczaniu praw podstawowych lub podstawowych wolności; mając na uwadze, że niektóre rządy wykorzystały nadzwyczajne środki jako pretekst do osłabienia demokratycznych mechanizmów kontroli i równowagi;
- F. mając na uwadze, że konieczne jest wzmocnienie i usprawnienie istniejących mechanizmów oraz opracowanie jednolitego kompleksowego unijnego mechanizmu skutecznej ochrony demokracji, praworządności i praw podstawowych, a także należy zapewnić przestrzeganie wartości określonych w art. 2 TUE w całej Unii oraz promować te wartości w krajach kandydujących, choć przy zastosowaniu różnych systemów monitorowania, tak aby państwa członkowskie nie mogły rozwijać prawa krajowego sprzecznego z zasadą ochrony przewidzianą w art. 2 TUE; mając na uwadze, że Komisja i Rada nadal odrzucają potrzebę zawarcia porozumienia międzyinstytucjonalnego w sprawie unijnego mechanizmu na rzecz demokracji, praworządności i praw podstawowych;
- G. mając na uwadze, że od maja 2022 r. Parlament w swoich rezolucjach zajmuje się również sytuacją w dziedzinie praworządności na Węgrzech, na Malcie i w Polsce; mając na uwadze, że parlamentarna grupa monitorująca ds. demokracji, praworządności i praw podstawowych w Komisji Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych zajmowała się również niektórymi kwestiami w Bułgarii, Grecji, na Słowacji, w Słowenii i w Hiszpanii;

Ogólna ocena sprawozdania

1. z zadowoleniem przyjmuje trzecie roczne sprawozdanie Komisji na temat praworządności, będące częścią opracowanego przez Komisję zestawu narzędzi w zakresie praworządności; wyraża przekonanie, że sprawozdanie stanowi krok w kierunku utworzenia spójnego mechanizmu służącego zachowaniu wartości Unii zapisanych w art. 2 TUE oraz że obecnie kluczowym wyzwaniem jest skuteczne i spójne korzystanie z istniejącego zestawu narzędzi do ochrony i egzekwowania tych wartości;

⁽²⁴⁾ Teksty przyjęte, P9_TA(2022)0422.

Czwartek, 30 marca 2023 r.

2. dostrzega korzystne zmiany w porównaniu z poprzednimi sprawozdaniami rocznymi, takie jak dodanie zaleceń dla poszczególnych państw; wyraża również zadowolenie, że szczególną uwagę poświęcono mediom publicznym oraz środkom zapewniającym przejrzystość własności mediów, w tym klasyfikacji monitora pluralizmu mediów, ocenie wdrażania przez państwa członkowskie orzeczeń Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, kwestii finansowania partii politycznych, skupianiu się na organach ds. równości, krajowych instytucjach praw człowieka i rzecznikach praw obywatelskich, monitorowaniu nominacji na wysokie stanowiska w systemie sądownictwa, a także zwrócono większą uwagę na zawody prawnicze, w tym zawód sędziego, notariusza i adwokata;
3. zachęca Komisję do większego udziału w debatach publicznych na szczeblu lokalnym, regionalnym i krajowym oraz do zwiększenia nakładów przeznaczonych na szerzenie wiedzy na temat wartości Unii i stosowanych narzędzi, w tym sprawozdania rocznego, zwłaszcza w krajach, w których istnieją poważne obawy; popiera wysiłki Komisji na rzecz udoskonalenia metodyki sprawozdawczości i uważa, że rozszerzenie zakresu sprawozdania powinno iść w parze ze zwiększeniem zasobów; uważa, że Komisja powinna poświęcić więcej czasu na wizyty w poszczególnych krajach, w tym w terenie;
4. ubolewa nad niepokojącymi tendencjami dotyczącymi wolności prasy, pluralizmu mediów i bezpieczeństwa dziennikarzy w kilku państwach członkowskich i wzywa Komisję do ścisłego monitorowania sytuacji mediów w przyszłych edycjach sprawozdania, w tym w kwestii własności mediów i finansowania mediów publicznych, a także do przedstawiania zaleceń i podejmowania działań następczych za pomocą odpowiednich środków politycznych i prawnych; potępia destrukcyjną ingerencję polityczną w decyzje redakcyjne, stanowiące nadużycie powództwa (SLAPP) i nielegalną inwigilację dziennikarzy, zwłaszcza za pomocą oprogramowania szpiegowskiego, oraz potwierdza, że dziennikarze będą nadal narażeni na ryzyko dopóty, dopóki instytucje nie będą w stanie ścigać korupcji ujawnianej przez dziennikarzy lub nie będą chciały tego robić;
5. podkreśla szczególną rolę, jaką krajowe rady sądownictwa odgrywają w ochronie niezależności sądów i sędziów przed ingerencją polityczną; ubolewa nad utrzymującym się upolitycznieniem tych organów w niektórych krajach, a także nad niszczyielskim wpływem tego zjawiska na niezależność i integralność ich systemów wymiaru sprawiedliwości;
6. uznaje ważną rolę Prokuratury Europejskiej (EPPO) w ochronie praworządności i walce z korupcją w Unii oraz zachęca Komisję, by w kolejnych sprawozdaniach ściśle monitorowała poziom współpracy państw członkowskich z EPPO; wzywa państwa członkowskie, które jeszcze tego nie uczyniły, by przystąpiły do EPPO;
7. ubolewa, że Komisja nie uwzględniła w pełni zaleceń przedstawionych przez Parlament w poprzednich rezolucjach ⁽²⁵⁾, i wzywa Komisję do podjęcia działań w tym celu;
8. wyraża zaniepokojenie brakiem spójności między sprawozdaniem horyzontalnym a zaleceniami, w szczególności faktem, że obawy dotyczące poszczególnych państw wyrażone w sprawozdaniu horyzontalnym nie pokrywają się w pełni z zaleceniami dotyczącymi poszczególnych państw; zwraca się o ustalenie wyraźnego związku między wyrażonymi obawami a przedstawionymi zaleceniami;
9. podkreśla, że zamierzone skupienie się na prawach grup mniejszościowych w niektórych państwach członkowskich przyczyniło się do powstania i ugruntowania nastrojów w innych państwach, czego dowodem może być regres w dziedzinie praw kobiet, w tym pogorszenie sytuacji w zakresie zdrowia i praw seksualnych i reprodukcyjnych, a także osób LGBTIQ+, migrantów i innych grup mniejszościowych; apeluje o podsumowanie realizacji unijnego planu działania przeciwko rasizmowi w rozdziałach sprawozdania dotyczących poszczególnych państw oraz o przeanalizowanie, w jaki sposób odwrót od praworządności wpływa na różne grupy mniejszościowe;
10. potępia wytyczne wydane przez rząd włoski radzie miasta Mediolanu dotyczące wstrzymania rejestracji dzieci rodziców tej samej płci; uważa, że decyzja ta nieuchronnie doprowadzi do dyskryminacji nie tylko par osób tej samej płci, ale przede wszystkim ich dzieci; uznaje to działanie za bezpośrednie naruszenie praw dziecka wymienionych w Konwencji ONZ o prawach dziecka z 1989 r.; wyraża zaniepokojenie, że decyzja ta jest częścią szerszego ataku na społeczność LGBTIQ+ we Włoszech; wzywa rząd włoski do natychmiastowego uchylenia decyzji;

⁽²⁵⁾ Rezolucje z 24 czerwca 2021 r. w sprawie sprawozdania Komisji na temat praworządności z 2020 r. oraz z 19 maja 2022 r. w sprawie sprawozdania Komisji na temat praworządności z 2021 r.

Czwartek, 30 marca 2023 r.

11. wzywa Komisję do wykorzystania odpowiednich elementów metodyki stosowanej w rocznych sprawozdaniach na temat praworządności w swojej ocenie wszystkich krajów kandydujących i potencjalnych krajów kandydujących do przystąpienia do UE;

Zalecenia dla poszczególnych państw

12. z zadowoleniem przyjmuje dodanie zaleceń dla poszczególnych państw w odpowiedzi na wielokrotnie ponawiane postulaty Parlamentu i społeczeństwa obywatelskiego; przypomina, że sprawozdania roczne stanowią podstawę merytorycznych dyskusji na temat sytuacji w zakresie praworządności w państwach członkowskich i w instytucjach UE; stwierdza, że wspomniane zalecenia dla poszczególnych państw pomagają w rozwiązywaniu konkretnych problemów w celu osiągnięcia rzeczywistej poprawy w państwach członkowskich; ubolewa jednak nad faktem, że zalecenia te nie są wiążące; zwraca się do Komisji o kontynuowanie prac nad rocznym cyklem sprawozdawczym dotyczącym praworządności przez ocenę wdrażania zaleceń dla poszczególnych państw w ramach kolejnego sprawozdania rocznego, z uwzględnieniem konkretnych punktów odniesienia i jasnego harmonogramu realizacji i z wyraźnym wskazaniem postępów i regresu;

13. ubolewa, że wiele z tych zaleceń jest zbyt ogólnikowych i brakuje im precyzji wymaganej do zapewnienia ich skutecznego wdrożenia; przypomina o konieczności opracowania harmonogramu wdrażania zaleceń oraz wyszczególnienia możliwych konsekwencji w przypadku ich niewykonania;

14. wzywa Komisję, aby bez wahania i niezwłocznie wszczęła odpowiednie procedury, szczególnie w przypadku, gdy rządy nie przejawiają woli zastosowania się do zaleceń dla poszczególnych państw;

15. pochwała wysiłki Komisji zmierzające do zwiększenia zaangażowania zainteresowanych stron krajowych; uznaje społeczeństwo obywatelskie za podmiot o zasadniczym znaczeniu dla praworządności, który ma do odegrania ważną rolę w działaniach podejmowanych w następstwie sprawozdania rocznego i jego realizacji; apeluje do Komisji o konsekwentne i konstruktywne włączanie społeczeństwa obywatelskiego zarówno w przygotowanie sprawozdania, jak i w działania podejmowane w jego następstwie na szczeblu krajowym i we współpracy z FRA, w tym przez zapewnienie wystarczającego czasu na wniesienie wkładu w ten proces i szeroko zakrojone kontakty z organizacjami społeczeństwa obywatelskiego podczas wizyt w poszczególnych krajach; wzywa Komisję do zagwarantowania bardziej integracyjnego, przejrzystego i przyjaznego dla użytkownika podejścia do tego cyklu, aby zapewnić konstruktywny udział i rozliczalność zainteresowanych stron w całym procesie; wzywa do bardziej systematycznego przedstawiania wkładu społeczeństwa obywatelskiego i organizacji zawodowych, w tym w sądownictwie, aby uzupełniać informacje przekazywane przez rządy państw członkowskich;

16. uznaje kluczową rolę społeczeństwa obywatelskiego i zdrowej przestrzeni obywatelskiej w utrzymywaniu i ochronie praworządności oraz ponawia swój apel o poświęcenie osobnego rozdziału sytuacji społeczeństwa obywatelskiego w państwach członkowskich; podkreśla powiązania między przestrzenią obywatelską a kwestiami praworządności; wzywa Komisję do dalszego inwestowania, z wykorzystaniem przeznaczonych na ten cel środków finansowych, w budowanie zdolności organizacji społeczeństwa obywatelskiego do monitorowania sytuacji w zakresie praworządności w państwach członkowskich i sprawozdawczości na jej temat, a także do zapewnienia odpowiedniej ochrony społeczeństwu obywatelskiemu zaangażowanemu w ten proces; wyraża zaniepokojenie, że stronniczy podział finansowania w niektórych państwach wpływa na organizacje społeczeństwa obywatelskiego propagujące prawa słabszych grup społecznych lub działające ogólnie na rzecz spraw, na które rządy nie przeznaczają wsparcia; zachęca do dogłębnej oceny tych kwestii we wszystkich państwach objętych zakresem sprawozdania i podkreśla, że należy opracować zalecenia dla poszczególnych krajów dotyczące tych kwestii; wzywa Komisję do rozważenia bezpośredniego zarządzania funduszami UE, również po to, by dopilnować, że beneficjenci końcowi, w tym organizacje społeczeństwa obywatelskiego współpracujące ze słabszymi grupami, otrzymają przeznaczone dla nich finansowanie UE; wzywa Komisję do monitorowania wpływu programu „Obywatele, równość, prawa i wartości” na społeczeństwo obywatelskie w państwach członkowskich; wzywa Radę i Komisję do zapewnienia odpowiedniego finansowania z przeznaczeniem na niezależne, ogólnoeuropejskie dziennikarstwo wysokiej jakości na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym;

17. podkreśla konieczność opracowania zaleceń dla poszczególnych państw w sprawie krajowych rozwiązań dotyczących pandemii COVID-19 i ich wpływu na funkcjonowanie demokracji, praworządności i praw podstawowych w Unii; wzywa Komisję do dalszego monitorowania przebiegu tych procesów krajowych i składania sprawozdań na ich temat, w tym z uwzględnieniem najlepszych praktyk;

18. wyraża ubolewanie z powodu braku zaleceń dla poszczególnych państw w związku z bezprawnym stosowaniem przez państwa członkowskie oprogramowania szpiegującego służącego do inwigilacji, takiego jak Pegasus czy Predator, mimo istnienia konkretnych i coraz liczniejszych dowodów na jego wykorzystanie przeciwko dziennikarzom, politykom, funkcjonariuszom organów ścigania, dyplomatom, prawnikom, przedsiębiorcom, podmiotom społeczeństwa obywatelskiego i innym podmiotom; jest głęboko zaniepokojony zagrożeniami dla społeczeństwa obywatelskiego, demokracji,

Czwartek, 30 marca 2023 r.

praworządności i poszanowania praw podstawowych, jakie stwarza niekontrolowane stosowanie oprogramowania szpiegującego przez krajowe organy władzy; ubolewa nad brakiem współpracy ze strony władz niektórych państw członkowskich z parlamentarną komisją śledczą, której zadaniem jest zbadanie wykorzystania oprogramowania szpiegującego Pegasus i równoważnych programów służących do inwigilacji;

Wezwania Parlamentu w sprawie rocznego sprawozdania na temat praworządności, do których się jeszcze nie ustosunkowano

19. ponawia apel do Komisji o rozszerzenie zakresu sprawozdań, tak aby objąć nim wszystkie wartości zapisane w art. 2 TUE; przypomina o istnieniu nierozzerwalnego związku między praworządnością, demokracją i prawami podstawowymi; nalega, aby Komisja i Rada niezwłocznie rozpoczęły rozmowy z Parlamentem na temat porozumienia międzyinstytucjonalnego w sprawie unijnego mechanizmu na rzecz demokracji, praworządności i praw podstawowych, który powinien obejmować pełen zakres wartości określonych w art. 2 TUE; ubolewa, że naruszenia praw człowieka wobec migrantów, które zdarzają się na zewnętrznych granicach UE, nie są częścią oceny prowadzonej przez Komisję;

20. apeluje o uwzględnienie w sprawozdaniu rocznym brakujących istotnych elementów listy kontrolnej Komisji Weneckiej z 2016 r. dotyczącej praworządności, takich jak zapobieganie nadużywaniu władzy, równość wobec prawa i niedyskryminacja;

21. z zadowoleniem przyjmuje działanie Komisji polegające na uwzględnieniu w jej sprawozdaniu wykonywania przez państwa członkowskie orzeczeń Europejskiego Trybunału Praw Człowieka jako wskaźnika jakości i przestrzegania praworządności; wzywa Komisję do uwzględnienia w tej analizie również kwestii właściwego wykonania tych orzeczeń na szczeblu krajowym;

22. uważa, że współpraca z Radą Europy i innymi organizacjami międzynarodowymi ma szczególne znaczenie dla rozwoju demokracji, praworządności i praw podstawowych w UE; wzywa Komisję do przeanalizowania poszczególnych komunikatów organów traktatowych ONZ;

23. ponownie wzywa Komisję do włączenia odrębnego nowego, poświęconego instytucjom unijnym rozdziału, w którym oceniono by sytuację związaną z podziałem władzy, ramami antykorupcyjnymi i odpowiedzialnością oraz mechanizmami kontroli i równowagi;

24. wyraża głębokie ubolewanie z powodu niezdolności Rady do poczynienia znaczących postępów w toku trwających postępowań na podstawie art. 7 ust. 1 TUE; wzywa Radę do zajęcia się każdym nowym zdarzeniem mającym wpływ na praworządność, demokrację i prawa podstawowe; ponownie zwraca się do Rady, aby uwzględniła zalecenia w ramach tej procedury, podkreślając, że dalsze zwlekanie z podjęciem takich działań będzie oznaczać naruszenie zasady praworządności przez samą Radę; domaga się poszanowania roli i kompetencji Parlamentu;

25. zdecydowanie potępia władze państw członkowskich, które odmawiają udziału w dorocznym dialogu Komisji na temat praworządności;

26. ubolewa, że w sprawozdaniu nie uwzględniono w jasny sposób zamierzonego procesu erozji praworządności w kilku państwach członkowskich; wzywa Komisję do wyraźnego zaznaczenia, że w przypadku systematycznego, celowego, poważnego i ciągłego naruszania wartości określonych w art. 2 TUE przez pewien czas państwa członkowskie mogą nie spełniać wszystkich kryteriów demokracji; przypomina, że Parlament wskazał już, iż – jak wynika z odnośnych wskaźników – Węgry przekształciły się w hybrydowy system autokracji wyborczej; ponawia zalecenia dla Komisji, aby stosowała rozróżnienie między naruszeniami systemowymi a indywidualnymi, tak by uniknąć trywializacji najpoważniejszych naruszeń praworządności, a także aby zaleceniom dla poszczególnych państw towarzyszyły terminy ich realizacji, cele i konkretne działania, które należy podjąć;

27. przypomina swoje stanowisko dotyczące zaangażowania panelu niezależnych ekspertów, którzy doradziliby trzem instytucjom, w ścisłej współpracy z FRA; powtórnie wzywa Komisję, aby zwróciła się do Agencji Praw Podstawowych o doradztwo metodologiczne i przeprowadzenie badań porównawczych w celu doprecyzowania kluczowych obszarów sprawozdania rocznego, przy uwzględnieniu ścisłego związku między prawami podstawowymi a praworządnością; wobec niechęci Komisji i Rady zwraca się do Prezydium o zorganizowanie procedury udzielania zamówień publicznych, aby utworzyć taki zespół pod auspicjami Parlamentu, w myśl zobowiązania podjętego we wcześniejszych rezolucjach⁽²⁶⁾; zespół taki doradzałby Parlamentowi w kwestii przestrzegania wartości zapisanych w art. 2 TUE w poszczególnych państwach członkowskich, a także dałby przykład funkcjonowania takiego zespołu w praktyce;

⁽²⁶⁾ Rezolucje z 24 czerwca 2021 r. w sprawie sprawozdania Komisji na temat praworządności z 2020 r. oraz z 19 maja 2022 r. w sprawie sprawozdania Komisji na temat praworządności z 2021 r.

Czwartek, 30 marca 2023 r.

28. przypomina, że coroczny cykl sprawozdawczy w zakresie praworządności powinien służyć jako wkład w uruchomienie innych instrumentów służących do reagowania na zagrożenia lub naruszenia praworządności na szczeblu krajowym, takich jak art. 7 TUE, rozporządzenie dotyczące warunkowości w zakresie praworządności, ramy w sprawie praworządności, postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego, w tym postępowania w trybie przyspieszonym, wnioski o zastosowanie procedur tymczasowych przed wydaniem wyroku przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) oraz działania podejmowane w razie niewykonania wyroków TSUE, lub instrumenty dotyczące naruszeń przewidziane w prawodawstwie finansowym UE; ponownie apeluje do Komisji o stworzenie bezpośredniego powiązania między m.in. rocznymi sprawozdaniami na temat praworządności a mechanizmem warunkowości w zakresie praworządności;

o

o o

29. zobowiązuje swoją przewodniczącą do przekazania niniejszej rezolucji Radzie i Komisji, Agencji Praw Podstawowych Unii Europejskiej, Radzie Europy, Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie, Organizacji Narodów Zjednoczonych oraz rządów i parlamentom państw członkowskich.
